

KONSULENTERNES DAGBOG

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond
for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget
i finansieringen af projektet.

Niels Provstgård

Brian Eskildsen

Hvad skal din husdyrgødning koste?

Af Niels Provstgård og Brian Eskildsen Videncenter for Landbrug, Fjerkræ

I Fjerkræafdelingen på Videncentret arbejder vi ofte med gødningseksport- eller -overførselsaftaler for fjerkræproducenter, der ønsker eller er tvunget til at afsætte fjerkrægødning. Det kan være som fast gødning eller som dybstrøelse, det er vigtigt at få prissat den husdyrgødning, som skal afsættes til anden side. Og netop en vurdering af, hvad forskellige typer af fjerkrægødning er værd, er vanskeligt, da der skal tages højde for mange parametre. Først og fremmest skal indholdet af næringsstoffer i gødningen bestemmes, og det skal vurderes, hvad det vil koste at få transporteret og udbragt gødningen. Derudover har det betydning, hvilken type afgrøde gødningen forventes spredt på. Det sidste har man som sælger af gødning ikke mulighed for at ændre på, men det kan være hjælp at vide i forbindelse med handlen.

Transport og udbringningsomkostninger afhænger i høj grad af de lokale priser på maskinstationsarbejde og mulighederne for afsætning i lokalområdet. Som fjerkræproducent har man en klar fordel ved at have forholdsvis tør gødning, der er koncentreret i forhold til kvælstof, i modsætning til eksempelvis en svineproducent. Dette har væsentlig betydning for transportomkostningerne og gør, at det i højere grad kan betale sig at transportere fjerkrægødning over længere afstande. Der kan dog alligevel være fordele ved at tilsætte vand og lagre gødningen som gylle. Fordampning er lavere, og udbringning er lettere for gylle, og der vil blive mulighed for at udnytte kvælstofindholdet optimalt både forår og efterår. Fast gødning og dybstrøelse skal nedharves i foråret forud for vårsæd for at opnå den optimale udnyttelse.

Næringsstof	Kilde	Pris/Pris øko (kr./kg)	Udnyttelsesgrad (%)
Kvælstof	Dybstrøelse	8,60/10,6	45
Kvælstof (NH ₄ -N)	Dybstrøelse	8,60/10,6	45
Fosfor	Dybstrøelse	14,60	90
Kalium	Dybstrøelse	6,50	90
Kvælstof	Fast gødning	8,60/10,6	65
Kvælstof (NH ₄ -N)	Fast gødning	8,60/10,6	65
Fosfor	Fast gødning	14,60	90
Kalium	Fast gødning	6,50	90
Kvælstof	Gylle	8,60/10,6	70
Kvælstof (NH ₄ -N)	Gylle	8,60/10,6	70
Fosfor	Gylle	14,60	90
Kalium	Gylle	6,50	90

Tabel 1. Oversigt over handelsprisen på næringsstoffer (kilde Specialkonsulent Annette V. Vestergaard, Videncenter for Landbrug, Planteproduktion og VEJLEDNING OM GØDSKNINGS-OG HARMONIREGLER, Planperioden 1. august 2011 til 31. juli).

Uddrag fra Dansk Erhvervsfjerkræ nr. 11-2012

Beriget bur	Mængde ab lager, 100 årshøner				
	Fast gødning	2,82 Ton			
		N	P	K	
	Indhold kg/ton husdyrgødning	25,45	5,58	9,15	
	Værdi kr/ton husdyrgødning	kr. 218,87	kr. 81,47	kr. 59,48	
	Samlet værdi kr./ton	kr.	359,81		
	Tilført mark, Kg/DE	119,14	26,12	42,83	
	Udnyttelse	65%	90%	90%	
	Andel værdi gødning/DE	665,97	343,23	250,57	
	Gødningsværdi udnyttet i mark kr./DE	kr.	1.259,78		
Etagé skrab	Mængde ab lager, 100 årshøner				
	Fast gødning	2,45 Ton			
	Dybstrøelse	0,48 Ton			
		N	P	K	
	Indhold fast gødning, kg/ton husdyrgødning	27,47	5,51	9,3	
	Indhold dybstrøelse, kg/ton husdyrgødning	38,15	9,44	16,22	
	Værdi kr/ton	kr. 564,33	kr. 218,27	kr. 165,88	
	Samlet værdi kr./ton	kr.	948,48		
	Tilført mark, Kg/DE	130,03	38,39	12,92	
	Udnyttelse	65%	90%	90%	
Etagé Fritgående	Udnyttet i mark	84,52	34,55	11,63	
	I alt værdi pr DE	726,88	504,48	75,61	
	Gødningsværdi udnyttet i mark kr./DE	kr.	1.306,96		
	Mængde ab lager, 100 årshøner				
	Fast gødning	2,3 Ton			
	Dybstrøelse	0,39 Ton			
		N	P	K	
	Indhold fast gødning, kg/ton husdyrgødning	27,66	5,53	9,31	
	Indhold dybstrøelse, kg/ton husdyrgødning	38,19	9,41	16,21	
	Værdi kr/ton	kr. 566,31	kr. 218,12	kr. 165,88	
Etagé Økologisk	Samlet værdi kr./ton	kr.	950,31		
	Tilført mark, Kg/DE	130,82	35,93	10,49	
	Udnyttelse	65%	90%	90%	
	Udnyttet i mark	85,04	32,33	9,44	
	I alt værdi pr DE	731,31	472,09	61,39	
	Gødningsværdi udnyttet i mark kr./DE	kr.	1.264,79		
	Mængde ab lager, 100 årshøner				
	Fast gødning	1,97 Ton			
	Dybstrøelse	0,56 Ton			
		N	P	K	
	Indhold fast gødning, kg/ton husdyrgødning	21,32	7	9,33	
	Indhold dybstrøelse, kg/ton husdyrgødning	45,01	12,31	16,4	
	Værdi kr/ton	kr. 703,10	kr. 281,93	kr. 167,25	
	Samlet værdi kr./ton	kr.	1.152,27		
	Tilført mark, Kg/DE	108,31	40,26	15,25	
	Udnyttelse	65%	90%	90%	
	Udnyttet i mark	70,4	36,23	13,72	
	I alt værdi pr DE	605,47	528,97	89,19	
	Gødningsværdi udnyttet i mark kr./DE	kr.	1.223,62		

Tabel 2. Konsekvenser af gødningsberegninger.

→

Sla gtekyllinger 35 dage	Mængde ab lager, 1000 produceret			
	Dybstrøelse		1,60 Ton	
		N	P	K
	Indhold dybstrøelse, kg/1.000 prod	33,10	12,50	22,50
	Værdi kr/ton	kr. 177,91	kr. 114,06	kr. 91,41
	Samlet værdi kr/ton	kr.		383,38
	Tilført mark, Kg/DE	99,30	37,50	67,50
	Udnyttelse	65%	90%	90%
	Udnyttet i mark	64,55	33,75	60,75
	I alt værdi pr DE	555,09	492,75	394,88
	Gødningsværdi udnyttet i mark kr/DE	kr.		1.442,71

Næringsstofindholdet i husdyrgødningen afhænger af produktionsgren og lagerforhold. I værdibestemmelsen tages der højde for, i hvor høj grad næringsstofferne kan udnyttes af planter. Værdifastsættelsen af gødningen fastsættes ud fra prisen på en tilsvarende mængde gødning i kunstgødning. For at sikre korrekt dosering skal der tages prøver af gødning fra eb konsumægsproduktion, for normtallene tager endnu ikke højde for det øgede indhold af kvælstof fra etageanlæg og anlæg, som praktiserer hyppig udmugning og derved har højere kvælstofindhold i den faste gødning. Det forhold er der heller ikke regnet på i Plantedirektoratets gødningsplanlægning.

Prisen for at fuldgødske en hvedemark med N-P-K (21-3-10) gødning koster i ca. dag 1.790 kr./ha. Til sammenligning koster det 1.147 kr./ha. at fuldgødske med gødning fra en burægsproduktion, hvor der spredes 1,4 DE/ha med en udnyttelse på 65 % til en pris på 1.029 kr./ha, som suppleres med 69 kg N/ha i form af N-S (27-4) gødning til en pris på 1,71 kr./kg hvilket er 118 kr./ha.

I Fjerkræafdelingen har vi udviklet et værktøj, der hurtigt kan beregne værdien af fjerkræproducenters gødning baseret på normtal. Værktøjet tager højde for næringsstofindholdet og udnyttelsesgraden af gødningen, og prisen beregnes på baggrund af handelsprisen på kunstgødning. Det betyder, at man

Spredning af fast husdyrgødning.

som både slagtekyllingeproducent og ægproducent hurtigt kan få et overblik over værdien af sin husdyrgødning.

Giv dine gødningsaftaler et årligt servicetjek

Afsætning af gødning sker oftest i et samarbejde mellem husdyrproducent og planteavler, som strækker sig over flere år. Det kan derfor være en god rutine at justere aftalen årligt. Det årlige check bør ikke kun omfatte en opdatering af placering af evt. markstak og overførte mængder, men også en type 2 korrigeret beregning af husdyrgødningens indhold af N og P. Konsulenterne står klar til at hjælpe med beregningen.

Type 2 beregninger har de seneste år vist lavere kvælstofindhold i fjerkrægødningen, end normtallet angiver, lavest hos burproducenterne, men også de andre produktionsgrene har kunnet hente betydelige korrektioner. Korrektionen betyder, at kvælstofindholdet er en procentdel af det forventede indhold. En korrektion på 10 % i forhold til normtallet 2011/2012 resulterer i en undergødskning på 12 kg N/Ha. Lavere kvælstofindhold kan forvandles til et problem, hvis der eksporteres gødning i forhold til en normaltals beregnet mængde kvælstof. Hvis modtager laver en analyse af N indhold i den modtagne mængde husdyrgødning, skal der eksporteres flere ton husdyrgødning, for at opfylde modtagers forventning om tilført kvælstof. Dermed kan fjerkræproducenten stå tilbage med et mindre lager, hvor hele det mindre kvælstofindhold i gødningslagret skal forklares i forhold til gødningsregnskabet normberegning. Undergødskningen af egen jord bliver derfor endnu højere.

Værdien af husdyrgødning fra konsumæg høner beregnes pr DE. Der er regnet med priserne og udnyttelsen fra tabel 1.

Udnyttelses er fastlagt i

VEJLEDNING OM GØDSKNINGS-OG

HARMONIREGLER, Planperioden 1. august 2011 til 31. juli 2012

For slagtekyllinger er omregning til anden slagtealder er mulig, og her kan konsulenterne hjælpe.

Det er således værdier, som er værd at medtage, og ikke ubetydelige for økonomien i fjerkræproduktionen.

Fastsættelse af gødningsværdi og en rimelig handel for begge parter

Fjerkrægødningens handelsværdi bør vurderes ved afsætning til gødningsaftagere. Indholdet af næringsstoffer kan variere fra de anførte værdier i beregningerne, og det er nødvendigt med analyse for indhold af kvælstof, fosfor og kalium. Værdien af gødningen beregnes, og der laves en handelsaftale, som tager højde for den aktuelle gødningsværdi.

Gødningslager i hal.

Derudover skal omkostningerne til lagring, transport og udbringning af gødningen indregnes i afregningsgrundlaget.

Det er vanskeligt at udtage repræsentative gødningsprøve af fast gødning til analyse. For at forbedre analysesikkerheden af gødningen er det nødvendigt, at der udtages et antal stikprøver, som samles i én prøve til analyse. Hvis analyseresultatet på særligt kvælstof afviger meget fra normtallene, er der grund til at vurdere på, om afvigelsen skyldes lagerforhold, håndteringen af gødningen eller om indholdet er påvirket af strøelsesmængde, strøelsesmateriale etc.

Værdisætningen skal afspejle gødningens kvalitet og behovet hos modtageren. En god aftale skal sikre at gødningen udnyttes bedst muligt og dermed har højeste værdi.

Hos Videntcenter for Landbrug, Fjerkræ står vi klar med råd og vejledning.

